

რედაქცია:

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

ტელეფონი.

ბაზუნიის დასახლებული:

და განცხადებითა დასაბუჯად უნდა მიხარონ რედქციის და წერა-ბეჭდვის განყოფილებაში საზოგადოების კანცელარიის სახელის ქუჩა, ხანის ქარხანა.

ფსია განცხადებას:

ჩვეულებრივი სტრიქონი 8 კაპიტი.

ოცმეორე

ბაზუნიის ღირსი:		მან. კ.	
თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაბათი.

ტფილისის სათამაშო-ბანკის ბანკის მმართველობის სახელმძღვანელო წესები

21 იანვარს შეერთებულმა კრებულმა ტფილისის თავით აზნაურთა საადგილო-მმართველ ბანკის მმართველობისა და ზედამხედველი კომიტეტისაგან შეაბუჯა შემდეგი სახელმძღვანელო წესები იმ მსესხებელთათვის, რომელთაც მსურთ შუამდგომლობა დაიწყონ შედგენის შესახებ:

1. მსესხებელს, რომლის დაგირავებულს სასაფლო მამულსაც განსაკუთრებულ უფლებებზე დასაბუჯდება: დანებდებება, ცეცხლი გაუჩნდება, წარიდგება, კალია განადგურება, მიწის-ძვრა წაახდენს, სრული მოუხაგლობა დადგება და ს. შ. და აგრეთვე თუ მფლობელი გარდაიცვალა და შემკვიდრენი მცირე წლოვანი, დაარჩენი, — შეუძლია ისარგებლოს შედგენით, თუ მსურს, ითხოვოს, რომ სავალო შესატანის გარდახდა და დასაბუჯდოს რამდენსამე ხნით და ნაწილ-ნაწილად გარდახდებინონ. თხოვნა უნდა მიართვას ბანკის მმართველობას, რომელიც ამ თხოვნას ყოველ მის შესახებთან ცნობებით, დაწესებულების წესის თანახმად, გადამწყვეტილად უფლებდებდა შეერთებულს კრებულს მმართველობისა და ზედამხედველი კომიტეტის.

2. ასეთი თხოვნა უნდა შეტანილი იქნას არა უგვიანეს ორის თვისა იმ შემთხვევის შემდეგ, რომელიც მამულის შემოსავლის წესის შეცვლაზე მიზეზად მიიჩნება. თუ ეს წესი დაცული არ არის, შუამდგომლობა არ იქნება შეწყნარებული.

3. შედგენის თხოვნასთან ერთად მსესხებელმა უნდა წარადგინოს მოწმობა ადგილობრივის მახრის უფროსისა და მგზობელ მემამულეებისა,

სულ ცოტა, სამისა მიანც და ამ საბუთის ქაღალდებში სრული ცნობები უნდა იყოს, რომ მართლაც მამულს ესა-და-ეს უბედურება დაატყდა, ამდენი ზარალი მისცა და ფულად ამდენად შეამცირა შემოსავალი, ეს შემცირებული მისავალი უძღვლებისამებრ ფულად უნდა იყოს ნაანგარიშევი.

4. ხოლო როდესაც შუამდგომლობა გამოწვეულია მამულის მფლობელის სიკვდილისა და მცირე-წლოვანი შემკვიდრების დარჩენის გამო მესესხებელმა უნდა წარმოადგინოს გეროვანი მოწმობა მფლობელის სიკვდილისა და დასავლადებისა და აგრეთვე წლოვანების მოწმობის იმის შემდეგ დარჩენილი მცირე-წლოვანი შემკვიდრებისა ან მოწმობა მახრის თაველ-აზნაურთაგან წინამძღობისა, რომ მართლაც მცირე-წლოვანი არიან.

5. მსესხებელნი ვალდებული არიან სხვა ცნობებზე წარმოადგინონ, რომელსაც სიკვდილი დაინახავს შეერთებული კრებული შუამდგომლობის გეროვანად განსახილველად.

6. დაზარალებული სოფლის მამულის ზარალის დახლოებით გამოსაჯკვევად შეერთებულს კრებულს, თუ სიკვდილი დაინახავს, შეუძლია თავისი რწმუნებული კაცი გაგზავნოს ალგაზობრივ მამულის სანახაველად და დასთავალოდებოდეს.

7. ორ საშუალოთა თვის შემდეგ (ბანკის წესდების მე-13 §-ი), შეერთებულს კრებულს მსჯელობა აქვს ყველა მსესხებელთა საშუალოთა თხოვნის შესახებ; ამ დღისათვის შეუძლია მფლობელმა უნდა წარადგინოს ცნობები ბუხანბერტირიდან იმ ფულის რაოდენობისა, რომლითაც შესაძლებელი იქნება მსესხებელთა შუამდგომლობის დაკმაყოფილება ბანკის საქმეთა უფინგებლად.

8. შედგენის ვალს დადგენა და აგრეთვე იმისი, თუ რა სახით უნდა აღმოჩინოს შედგენით, დამოკიდებულია თვით შედგენის კრებულისაგან, რომელიც შედგენის დანიშნვის, დროს მხედველობაში უნდა იქონიოს მსესხებელის თხოვნა, იმის ვალდებულებები ბანკის წინაშე და აგრეთვე წინდელი დეკლარაციები და გეროვანების მამულისა.

9. თხოვნა შედგენისა, ვადაუწყვეტელი მოთხოვნით ცნობათა წარმოადგენლობის გამო, ვერ შეიქრება ბანკის წესდების ჯგეროვან მუხლთა მოქმედებას, რომლებშიც აღნიშნულია ის, თუ რა შედეგი მისცეს სავალო შესატანის დროს შედეგად აღუზღველობას.

დადგინოლია, რომ ეს წესები გამოცხადებულ ქაქნას გახეიებში და ცალკეც დაიბეჭდოს.

ტფილისი, 12 მარტი

ლუღვი კოშუბი

იტალიამ გააძევა ცხრამ მარტს—დრამად მოხუცებული ჰუნგართა სახელგანთი მამულიმეო— დაუდგვი კოშუბი.

მთელი თავისი ნიჭი და სიკაცხველ სრულად მესწირა ამ თავგანწირულმა პატრიოტმა ძვირფასის სამშობლოს ერთგულებას და სანაშურს.

კოშუბი გამოვიდა პირველად სალიტერატურო ასპარეზზე 1841 წელს, და გასაკარის მჭკრე-მტყულებით იცავდა თავის დამონებულის ერის უფლებას „Pesti Hirlop“-ის ფურცლებზე; რომლის რედაქტორი იგი იყო, კოშუბი დიდის ხელოვნებითა და ცვაღნით ჰხატავდა ჰუნგართა ერის თავისუფლების სურვილსა და მო-

თხოვნილებას. მალე კოშუბის გავრცობა მოიპოვა გრეველი მოყვანი და მრავალი მკითხველი.

საკუთესო ჰუნგარნი ყოველს დონეს ჰხმარობდენ, რომ გავრცოი, რომელიც ასე ჩინებულად და ნიჭიერად ესახებრებოდა უნგართა ერის უფლებას და თხოულობად მკვერისათვის სრულს დამოუკიდებლობას ავსტრიისაგან, გავრცევებულიყო ხალხში; ბეჭდვითი სიტყვის მნიშვნელობა ჰუნგართა მამულიმეოთა კარგად ჰქონდათ შეგნებული.

ექსის წდის ლიტერატურაში გაქსარებული მოდგაწობის შემდეგ—1847 წ., კოშუბი არჩეული იქნა ავსტრიის პარლამენტის დეპუტატად. კოშუბი მამინევი მთავრობის წინააღმდეგ დასის მეთაურად გახდა და დიდის მჭკრე-მტყულებით დაიწყო ბრძოლა იმპერიის სხვა-და-სხვა ტომთა თანსწრობის, ხალხის ბეგარის შეცირებისა და ყოველ იმისათვის, რაც ნამდვილად ესაჭიროებოდა ქვეყნას.

ერთის წდის შემდეგ, ავსტრიის იმპერატორი დასთანხმდა, რომ ჰუნგართის თავისი საკუთარი დამოუკიდებელი სამინისტრო მინიჭებოდა და კოშუბი, რომელიც ფინანსთა მინისტრად დაინიშნეს შეიქნა ახალის დაწესებულების ნამდვილი გამგებელი, იმის შთამბეჭებელი და განმარტყეველები.

კოშუბის უგულოთადადესი და გადაწვეტილი აზრი ის იყო ამ დროს, რომ თავისი სამშობლო სრულიად თავისუფალ სახელმწიფოად გააბეჭდა და ამ განზრახვის აღსასრულითადად მხნედი მიდიდა წინ.

მაგრამ, სამწუხაროდ, აქ კოშუბის ცოტა არ იყოს ანგარიში

შეემადა, სდავები, რომელიც შეზობელი იყვნენ ჰუნგართა და იმ გვარადვე ავსტრიის უფლების ქვეშ იმოუფებოდენ, ეს სდავები სრულიად უგულებელს-ჰყო, განსაკუვდა და მარტო შეებრძოლა იმპერიას.

ამ გვარამ საქციელო გამოიწვია ავსტრიის მთავრობისაგან ჰუნგართის პარლამენტის გაუქმება. მაქნ კოშუბმა ადმართა ჰუნგართა განთავისუფლების დროამ და შეიქნა ჯარი მტერთან საბრძოლო ველოად.

ამ დროს კოშუბს მიანიჭეს ჰუნგართის დეპუტატობა, ჩაახარდა მთელი კეევი ბედი; იმისი სახელი დიდებითა და სხივით შეიქმნა. სამშობლოს თავისუფლებისათვის გამებეჭდა, თავ-განწირულს დიქტატორს ყოველის მხრით მოდიოდა უხვი შესაწირავი ჯარისათვის და მთელი ჰუნგართა ერი უცხოს კანკალით მოელოდა იმ წამს, როდის ედინებოდა თავიერად ცხოვრების დასრულებას. მართლაც, რევალიუციის პირველ ნახტომში ავსტრიის სახელმწიფოსა საქმე ერთიანად იოქეწა და არიან... საკულისსმო იყო, რომ სხვა-და-სხვა ტომისაგან მხოლოდ ძალიად შეკავშირებული იმპერია დაინგროვდა, მაგრამ უცყარამ რუსეთის ჩარევამ ამ გარემე ხილხის ერთმანერთთა ანგარიშში საქმე სრულიად მესცვალა.

ამდენს ხანს გამარჯვებული აჯანყებული ჰუნგარნი ირულებულინი შეიქნენ დაეყარათ ითხილი ნიკოლოზ ხელმწიფის სარდლის წინაშე და ადგანათ თავი დამარცხებულად.

აქ თვეება პოლიტიკური მნიშვნელობა კოშუბისა; შემდეგი მიხი ჰხობვრება მხოლოდ მწუხაბა გაერთა. გულ-გასაგბირი კვენსა და ყვიერი ცამდის იდიოდა. ავსტრიელები შედრქნენ და საცოდაოდ ღრიოლებდენ: დღედა, დღედა!

— ლმერთო ჩემო, რა რიგად იცვლება კაცი ბრძოლაში! ყოველს მხეს გაღაბტებს, ისე მტინგარებს! სქრის, ჰკავებს, თიხავს ხალხს, როგორც კარგი—მთიავი ბალახს—და მიანიც არ იღლებს; ყველას თვალ-წარაუბრებელი სიკვდილი უდგა, მაგრამ არ ძალუბს შეგრება, უკან დახევი, ან სხვის გაფრთხილება!.. განსაკუთრებით ჩვენ ვიყავით გამგინებულნი, ჩვენ, აჯანყებულნი, რომელნიც სამშობლოს განთავისუფლებისათვის ებრძოდით!..

ორის საათის ბრძოლის შემდეგ—ავსტრიელებმა ვეღარ გვეძოლეს, გატუნდნ და ზურგი გვიჩვენეს. არც გასაკრეველი იყო.

ჩვენ გვაშოქმედებდა, გვაბრძოლებდა ჩვენი საზარელი დეგამარტყობა; დენმა, ჩავკრა, ავსტრიელების უსამართლობა და იმთ-კი აბა ვინ ატანდა ძალს?!.

ველეტონი

მოგონება

ბოსნიელ ემიგრანტის (თარგმანი)

მაისის დილაა. მთელი არე-მარე შემოსილია ხაერადივით მწვანე ბალახით. მემეც ამოჭრა თავი და მინორულიდ მიიანთა ბრწყინვალე სხივები მითის მწვერვალებს. ჩიტების შეუწყვეტელი ჰუკ-ჰუკ-ვალობა უფრო მეტად აფერად-ბლამაზებს ამ სასიამოვნო დღისას.

ჩვენი დრუენა, წყნარის ნაბიჯით მიმავალი, შევიდნა მთას, ხანებარ საათითა და მთის მწვერვალსა მივადწვიეთ. სარდალმა სთქვა აქ და ვიცხენოთ* და ამასთანვე ვასკა ბრძანება, რომ დრომა დანიშნულ ალგავს გავგზავნიანთ.

როდესაც ყველანი ვარს შემოვეხვიენით სარდალს, მიგვიითთა გზაზე, რომელიც ჩვენ წინ ბილიკად მიიქ-

ლანებოდა და ნილელიანად წარმო-სთქვა:

— ხომ მხედეთ ამ გზას? ბევრი ჩვენგანი აქ იპოვნის სამარეს და სამშობლოს სახელისათვის თავს დასდებს!..

დაიცხენეთ. სარდალმა ნაწილ-ნაწილად დღეყვო, თითო დღში ათათი კაცი დანიშნა და გვიტარა:

— დღეს უნდა გარდაწყდეს ყველაფერი... ან ისინი, ან ჩვენ!.. ამ სიტყვებით გვიანშნა, რომ გზა განგვეგბო. მე სარდალმა თავისთან დამიტოვა. გზა ტყე-ტყე მიდიოდა. რამდენსამე წამის შემდეგ მოიხსა ვიღაცის ხმა:

— შესდქეთ! ვინ მოდიანთ?!

მე თოვო მოვიმარჯვე, მაგრამ სარდალმა შემაყენა.

— ნუ გეშინიან—ჩვენები არიან.

მართლა, რაზმი რომელიც წინ შეგვგბო—ჰერკოვანელი იყვნენ.

— დმერთო ჩემო! რა სისარული გამოიხატა იმ წამს ჩვენს სახეზე!..

კმაყოფილებით შეგხდით ერთმანეთს.

ჩვენ—მანია, შეღნი ერთის დღე-

სა—სერბისა—ვიბრძოდით სეროა საქმისათვის—ჩვენის სამშობლოს განთავისუფლებისათვის!.. ყველანი მზად ვიყავით შეგვეყენა ამ წმინდა საფისათვის, რაც რამ გავგანდა, ოღონდ სურვილი აღგვესრულებოდა. მაშინ ბეგმა დაპყრა ნათესავი, გულით სავარდელი, მოაკლდა მუცლი ცხოვრებას, მაგრამ ეს არ გვაღონებდა, ოღონდ მოგვეგნა კისრად ავსტრიის მიმედი უფელი, რომელიც ვგრობამ და ჩვენმა უწყალო ბედმა—ძალდაძალ დავგადგა!..

სვლა განგარკეთ. სარდალმა ორი კაცი წინ გაგვავნა, რომ გავგო, ავსტრიელებს ხომ არ ჰქონდათ გზა შეკრული. ყველა დასს „შარცეს“ ახლო უნდა მოეყარა თავი. იმ დღეს სარდალი მეტის-მეტად მხიარული იყო და ყველას გავამხეცებდა. მაგრამ უტრედი შეკრთა, ტურქებელი მილი შეუთამაშდა.

— დაიწყეს!.. წამოძახა მან და ამასთანვე იმის თვალბილამ ცეცხლის ნაპრქკალი გამოჰკრთა. მართლაც მეორე მხარეს თო-

რება და გოდება იყო, რომ თავის ქვეყანას ვერ მოუპოვებ თავისუფლებას, რომ მიიღებდა ასე ერთ-ერთად ემსახურებოდა!

მაგრამ ის, რაც ვერ შესძლავდა ჰუნგართა პატრიოტმა 1848—1849 წლებში, მოახერხა თითონ ერთმა. დედეს ჰუნგარეთი მხედრობა შეადგინა უკვე თავისი არის შეკავშირებული ავსტრიის იმპერიისთან; დანარჩენი სრულიად თავისუფალი ქვეყანა: მას ჰქვამდა თავის საყოფიერი მთავრობა, სამსჯავრო და სკოლადა სხ. და სხვ.

თუმცა ყოველსავე ამას 92 წლის კომპლექსი მიუყვება თავის სიკვდილში, მაგრამ სამშობლოში დაბრუნება მინც არ იმდობა, რადგანაც იგი წინააღმდეგე იყო იმ პოლიტიკურ კავშირისას, რომელიც დედეს ავსტრიისა და ჰუნგარეთს შორის არსებობდა; აღინიშნებოდა დიქტატორის სწავდა სრული განკერძობა იმპერიისადმი.

დავავიწყებული ერთი, რომ გორც სწორედ დედაში, დიდის პატივი თუ და დიდებულ პატივს თურმე სახელიდან მამულიშვილის დასაფლავებას. კომპლექსი ზოგიერთ მოდერნიზატორს არ ჩაუვლიდა საფლავში მხამად ის მიმი: რომ მისი სამშობლო დასაფლავებულად ზნაზედ დგას, თუ მთლად არა ერთი დიდი ნაწილი ადამიანთა მიწისა, მინც ინილი სიკვდილებში, რომელიც უკანასკნელს ბედნიერს მამავადს და სრულს თავისუფლებას.

მეგობრე

ახალი ამბავი

* კავკასიის მთავარ მართებელს გენერალ-ადიუტანტ ს. ა. შერემეტოვის ტვილისში მოყვანილ ნებთა ეკიარში. კავკასიის მთავარ მართებელთანვე ტვილისში დაბრუნდნის ტვილისის გუბერნატორი თ. გ. შარვაშიძე.

ბრძოლის გათავებისათვის ევროპაში შევიყარებთ. სარდალი მოგვეტანა და მოგველოცა იგი არაფრებმა. თოვის წინაშე შეეშრა ვინც ამასთანვე მარჯვენა ხელიდან სისხლის ნაკადული გადმოსჩქვდა.

— ეს დაწვეული მინც არ ამცხად! სიტყვა სარდალმა სიცილით— მაგრამ არა უშეს-რა, სამშობლოსათვის დაქვეყნის სისხლი უნაყოფო არ იქნება... მაღლივლი ვარ, ძეგბო, მაგრამ გვიმისათვის ის გვიმრობისათვის, რომელმაც დღეს მტერი შემეშრა და ეუბ აქცია. ამ ბრძოლით მომავალი ჩვეთა წარსულია აღროთა გვირნი, რომელთაც მსხვერპლთა შეუწირავთ თავი ძვირფას მამულისათვის!.. ეხლა-ეი დასოცოლითა სულთათვის გილოცოთ.

ყველა ქვეყნის მოციხადე და ლოცვა ვსტყვი. სარდალმა-ეი დანოჩი, სასიებით აღაპრობე უტყვიან თვალნი. მისი სახის მტყველნი ამ გვარი იყო, თითქოს ჰხედავდ მამულის მსხვერპლთ უზენაესის სამსჯავროს წინაშე წმადვარი.

ბოლოს მოგვიარუნდა და გვცოხობა: — მედროშე სარ არის!

* უწმიდისის სინოდის ობერპროკურორის ანხანა ვ. კ. საბლერი, რომელიც ამ დღეებში ქუთაისს გაემგზავრა, დღეს ტვილისში დაბრუნდნის.

* 10 ამ თვის ტვილისში ხმა გავრცელდა, რომ ვილცა ავსტრიაში მოჰყვანს ქუთაისის პოლიტიკური ბ-ნი სვიმონოვი. გუმინ ქუთაისიდან დეპუტე მოვიდა, რომ ეს ხმა ტყუილია და ბ-ნი სვიმონოვი უწინდელად იმყოფებო.

* ამ თმად ქიათურადღან დიდალი შვიი ქვა მიაქვთ ბათუმში მამბურგში გასაზღვრად. ამას წინად ქიათურის შვიი ქვის მანდების პატრონებმა პირობა შეკრეს მამბურგის მოვსკე პინჩერთან იმის შესახებ, რომ რაც-ეი შვიი ქვა მოდის ქიათურში, სულ მამბურგში უნდა გაგზავნან ევროპაში და ამერიკაში გასასყიდალ.

* ამ თმად ქალაქის გამგებმა იმ ახალგაზრდა ყმაწვილ კაცთა სის აღდგენს, რომელიც ამ წელს კენქის ყრით ჯარში უნდა გაეიდნენ. ეს სია გამოკიდული იქნება ქალაქის გამგებობაში ახლის პირველიდან და ვინ-ეი რამ შეცდომის მშობებს, ანუ თუ შეცდომით ვისმე გვარი არ იქნება მოქცეული სიაში, ეს გარემოება ქალაქის მოუფრავს უნდა გამოუქცხადოს ორის კვირის განმავლობაში.

* რადგანაც ამ დღეებში მომხდარ რევოლუციის შემდეგ გამსხვებულ კასები ტვილისში დიკეტა, ზოგიერთთა კერძო მალაზიებში გამართეს ჩუმად ამნირივე კასები, სადაც გირორად იღებენ ყოველწინაი ნივთს, რომელსაც-ეი ფსი აქვს, და ერთთა რად სარგებლის ართმევენ. პოლიცამ ეს ამავი შეიტყო და ამ კასების პატრონებს ოქმი შეუყენა.

* გაზაფხულის დოლი და ცხენების გამოყენა დანიშნულია აპრილის 22-დგან მაისის 2 დე.

* ამ დღეებში კავკასიის მეხუთემის დირექტორი ბ-ნი რადლე დაღეს-

— დილუბა, ბატონო. უხასუხა რომც ყაზარმები ირგვლივ ცეცხლში მოიკცა, ასტყდა თოვის სრითა, კენესა, ძახილი ჰავრში იფანტებოდა და გრუნტელს ჰვერიდა აღმინან. მართლა და ეს მიდამო, ცეცხლით განაბობული, საშინელს სურათს წარმოადგენდა. მედროშე უკვე ხელში მოვიდგდეთ, მაგრამ ვილცას შეუბრალებელმა ტყვიამ სამუდამოდ გამოსასლანა საცოლადგი ამ წუთი-სოფელს. სამაგიეროდ პატარა ქალაქი, ანუ დაბა ჩვენ დაგვრჩა, ავსტრიელებმა მიატოვეს და გაიქცნენ, მთებს მიაშურეს, ჩვენ ჩვენს გმირებს არ ჩავარდოდნენ ბრკელებში.

ოპ, ნეტა დემართს ენება და ჩვენს სამშობლოს თავისუფლებად ჰღირსებოდა! მაშინ ჩვენც შეგვეძლო დასვენება და საერთო შრომაში ჩაბმა... მაშინ ჩვენშიც დაშაყრდნობა ბედნიერება, აღორძინდებოდა კულტურა და კეთილ-დღეობა ფეს მთავრდებდა. მაგრამ სამხრეთის სლავიანები არ უნდა მოელოდნენ ავსტრიის საფარ სხნას... იქ, სადაც შევბი ფეს დაღვანდა—მაღალს არ ამინიფებს. მაგრამ არა, არ გვიინდა ამისთანა უკი-

ტანში მიდის მუზეუმისათვის სხვა-დასხვა კოლექციის შესაძენად.

* ჩვენ გადმოგვცეს, რომ დუშეთის ბ. კონქამძეს ჰქონია სურათი თვის მამის დანიელ კონქამძის, რომელიც 1859 წ. დასწერა მშენიერი მოთხრობა „სურათის ციხე“ და იმავ წელს დაჰბეჭდა „ციკარში“. თვით დ. დანიელ კონქამძე ერთობ აღრე ვარდაცვილია—1860 წ. ასე უღრროდ მიცვალბულის მწერალის სურათი ფერადი წამლით არის თურმე დახატული.

* ბ-ნი გ. არგუშიძის ქალაღებში, რომელსაც ბევრი ქართული ძველი წიგნი აქვს და სადაც აღმოჩნდა პართაშვილის ხელთნაწერი მშენიერი ლექსების რეგული, უპოვიით ოთხი ზეისა ზ. ანტონოვისა: „აუღი-აში სახლი ქირით“ კომედია, „გორდინის კიზობოკი“ კომედია, „კარაბეჭის ქვეყრა“ კომედია და მეოთხე უსათურა. ყველას ზ. ანტონოვის სახელი და გვარი აწერია და ისინიც, თუ ეს ზეისები 1850 წლებში როდის წარმოადგინეს.

* ამ დღეებში აღმოჩნდა ერთი ძველი ხელნაწერი „საზღვრის“ წიგნი, რომელთა ფილოსოფიის დავით უმეღველისაგან ქმნილი, ქართულს ენაზედ ძველადვე თარგმნილი და გადაწერილი 1791 წ. პ. იოსელიანის მამისაგან.

* სიღნაღის მოძღვარს ტ. ელიშე ტერ-ასტეცატორიანს სომხურის ენიდან უთარგმნია „უმათკო მსხვერპლი“ რაფულის და ეს მოთხრობა ახლა კალკე წავიდა იბეჭდება.

* ბათუმი: 14 იანვარს შემდეგ, კიდევ გაიმართა აქ ქართული სლავთა 22 თებერვალს. პირველს საღამოს მართალია ბევრი ხალხი ამხაწერო, ჩინებულადაც იყო ყოველივე მომართული, მაგრამ, სამაგიეროდ ხარული დიდ მოუვიდათ გამგებლებს. 1897 მან. 40 კაბ. შეეფიდა, როგორც თქვენს გაზეთში დაბეჭდილს ანგარიშიდან სჩანს, და დაიხარჯა 705 მან. 63 კაბ. ხათაბალა, სწო-

დურესი მდგომარეობა, მოვიშორით თავიდან ეს საძაქელი მონობა, რომელიც ოსმალების უღელდებ მუყარადღე ღარიბნი ვიყენეთ, მხოლოდ თავისუფლნი-ეი!..

— ღამე მინდორზე გავატარეთ. მთავარ მედიდურად ამოსტყრდა და მთენი განანთა. დაბაში კვლავ მყუდროდ დაშეკვრიდა. მეორე დილა ისეთივე ღამია იყო, როგორც გუშინ. რვა საათზე შევინიშეთ მტრის ჯარი, რომელიც ირგვლივ შემოარტყნის გვიპირებდა, მაგრამ ვაეცკურად დაგვხდებდა და ერთს წაას რაზმზე შევარკიეთ. ავსტრიელები გარბოდნენ სიხანგულელები.

— სხველებიანი გავუთხარეთ საზარლო მედროშეს სამარე და დავპარხეთ. დანარჩენმა დღემ ისე გაიარა, რომ არაფერი მომხდარა და დასვენებულნი ვიყავით.

პატარა ქალაქის დარაჯად მე დამინიშეს რვა კაცი. ყველანი თავის ალაგად დავეყენე და მე-ეი მედროშეს საფლავისაყენ გაესწრე. გასვენებულნი ჩემი კარგი მეგობარი იყვნენ და მიყვარდა კიდევ. საზოგადოდ ყველას სა-

რედ! კარგად მოაწყობა საღამოს, კარგად გაშვარდა და ბევრი უნდა დაჰხარჯა; საეკლ-მოქმედო საქმეს-ეი, რომლის შესაწყვირად იმართება გასართობი და დროს-გასატარებელი, იმდენი აღარა ჩრებო-რა. იმა წარბი-დგინეთ, ბატოკ ლენტები დამჯდარა 24 მან. 3 კაბ., სტამბის აულია აფიშემსა და სხვ. 74 მ. და 5 კ. და ასე ამ გვჯად. 22 თებერვლის საღამოზედ ამდენი ხარჯი არ იყო, მაგრამ სამაგიეროდ საზოგადოებაც ნაკლებად დაესწრო. შემოვიდა სულ 550 მანგანე. სახლის ქირა ბ-ნი ბერძენიშვილს სულ არა აულია-რა, რისთვისაც მადლობის ღირსია დიდად. შემოსულ ფულიდან საღამოს გამართველით ახლად აქვე გაუგზავნონ 50 მან. კიევის უნივერსიტეტის სტუდენტ ა. გოგატიძეს. დანარჩენი წმინდა მოგება გადაეცემა აქაურს ქართველს სკოლას.

* ს. მუსხრანის (დუშეთის მხარე): აქ ხარჯის აკრება დაიწყო. „ფორმის“ ფულს დამატა ჩადღელების გამოყიდვის ფულიცა თავის „ნედლი-იკებთა“ და ჩავარდა სოფელიც დეგვირებაში. ხარჯის ამკრებთ დიად რეს კომლეთლად ხალხი და ჰნახეს, რომ ეს უხედურნი მიწურნი ჩამეტარონ და მრავალი წყეს იქ ლოგინად სხვა-და-სხვა ავადმყოფობით შეპურობილი, თითქმის ცოცხლიც დამარხოლი. ხალხს საქონელს უყიდინდა ისე ახდღევენებე ხარჯს: ეს წრეულ, მაგრამ მერმის რაღა ექმნებათ გასაყიდი. უსაქონლო ხალხი რას მოიყვანს, რას შეიძენს? ჩვენი უხედურება ის არის, რომ ღირებულებები ბაზზედ არ იწერება ხარჯი, შეძლების-და-გვარად არ ჰქრევენებე გადასახლს, როგორც შემოღებულთა ბევრნი სხვადასხვა საქართველოში. ვაჭრები აქ ბევრნი არიან, იხდინა ქალაქის სასარგებლოდ მცირე ხარჯს და სოფელს-ეი ღამის სული ამოხაზეს. სკოლის მასწავლებლებნი სხედან ციხის სიღებში და აფერ ექესი თვეა ჯამაგირები არ მიუღებთ. ერთის სიტყვით, ყოველ აქაურს საცოლადობას კალიამეგრასწერს და პოეტისა არ იყოს, ენა დაშვების, მსმენლის ყურნიცა დავალდებთან...

ყვარელი კაცი იყო. საფლავის შორი აბლო დავინახე ორი ღანდი აღმინანის, მხოლოდ მართლო სულიერები იყვნენ თუ არა—ძნელი სათქმელი იყო სინგელის განო. ექვში მყოფმა არ ვიცი, არს მექმა, ბოლოს ვარჩე თოვარის ამოსელისათვის მიმეცდნა. დიხანს არ მომინდა ღლიდნი, მთავარ ამოვლო და მთლად განანთს ის არე-მარე-გავარჩიე, რომ ის ღანდი—ქალები იყვნენ: — ვინ იქნებოან? გავიფიქრე ჩემთვის და დღეაქვეც მითხაროვლი. — ვინა ხართ და ან საფლავთან რას აკეთებთ ამ საშინელს ღამეში? — ძმის სისხლი გვსურს ავიღოთ! — მიასკლებს იმით. — ვინა მედროშე თქვენი ძმა იყო? ვკითხე ისევე მე. — დიად, ჩვენი ძმა იყო და მიესულვართ სამაგიერო გარდაუხადლოთ მკვლავლებს!.. — კიდევ გყავთ ძმა? — გვეყვდა, მაგრამ ავსტრიელებმა დახარკინა. ნიკოლოზი (მედროშე) წამოვიდა შურის საძიებლად და ისიც ერთმა ჰერცოგოვინილმა.

* როგორც უკვე გვეჩინა ნაშაქვამ ჩვენს გაზეთში, სახელმწიფო სამკო არ ახლო ხანში უნდა შეუდგეს შავის ღვინის სანაპიროებს დასახლებს საქმის განვიღვას. გაზ. „Русская Жизнь“-ი ამბობს, რომ ამ საქმის თათბირში მონაწილეობის მისაღებად ტვილისიდან უკვე წამოვიდა პეტერბურგს სახელმწიფო კონენტათა სამინისტროს კავკასიის რწმუნებულნი ი. ს. მედვედვი და, იმას გარდა, მოწვეული არიან ქუთაისის გუბერნიის სახელმწიფო კონენტათა მმართველი ბ-ნი გამრეკელი და ყუბანის ოლქის მმართველი ბ-ნი ვასილიევიო.

* სოჩას და სომხში ჩაის მოსაყვანად სახელმწიფო კონენტათა სამინისტროს და საფლავის მწიფო მამულები; დეპარტამენტის წიერ ორი სადგური არსდება. გაზ. „Новости“-ს ელვანიდა, რომ ამოხსენებული დეპარტამენტი შემო-კავკასიის საფლავისწიფო მამულების მმართველნი ი. ს. კლინგენს ჰგზანის ცვილონისა, იპონიასა და ჩინეთში იმის შესაწყვლად, თუ როგორ მოჰყვანდ ამ ქვეყნებში ადგილობრივ ჩაით.

* „Русская Жизнь“-ი სწერს, რომ მისი უწმიდესობის სომეხთა კათალიკოსის მკრტიჩის მოსვლას პეტერბურგში განახლებლის დაბდგეს მოელანო.

* სომხურს გაზ. „ტარაშია“ დაბეჭდილია ლ. ყაზიბეგის მოთხრობა „ნინო“ გაზ. „არკანაქში“ დაბეჭდულია ერთი წერილი, რომელშიც გარჩეულია ე. ვამაშვილის მოთხრობა, ამას წინა რუსულად დაბეჭდილი გაზ. „Нов. Обоз.“-ში.

** გაზ. „Нов. Время“-ს სიტყვით, სპარსეთთანა და აზიის სხვა სახელმწიფოებთან სავაჭრო დამოკიდებულების გასაძლიერებლად ფინანსთა სამინისტროს განუზღვრავს ბაქოში იპრეუკა დააწესოს.

დაშავიერდი

სულ-მოკლებას უფრო სსმ მხარი მტერისა კეთადას, ვადრე თეთი ბორბო. ღარიო მუყუკო.

— დროში საღდა? — იი აქ ვახალა? — მამ მედროშე მოუკლავთ. — არა, ავსტრიელებმა ტყვეთ წიყვანეს. — ავსტრიელებმა წამოიძახა აღეღვივით სარდალმა—მამსადაამე დღე-სეე უნდა შეგებრძოლოო... გესმით, არს პატარა ქალაქი უნდა ავიღოთ არს დროს არ ვიყარებ, რომ ჩემი მედროშე ფილეს შევაბებს ჰყვანდეთ; ეს შეუძლებელია!.. შეუძლებელია... ყველამ ვიცილილი სარდალის მტკიცე ხასიალით და ამისათვის ვემზადებოდი ხელახლად საომრად. მაგრამ უპირველესად ავსტრიელები უნდა მიგვეტარებინა მიწის მკვირის. დამარხვის დროს სარდალმა ოროდღე სიტყვით მოგვებრათა: — ძმებო! ეს ალაგი არის სუენე გმირთა და პატიოსან კაცთა, თუცა, დაგწმუნებულნი ვარ, ავსტრიელები ეფსავებთ ჩსთვლიან ამით! ყოველი მათგანი გამსქველული იყო მამულები და თავისუფლების სიყვარულით და სწორედ ამ ძვირფასს სატრიოლონს უფსავებლეს თავი. ესენი დაიპოვნენ და ამით შორის ბევრს დარჩა ობლად საყვარელი ცოლი, შვილები, დედა

შეგარბობა არ შეუძლიან მას, ვინც თავის თავს მგობარა არ არის; მგობარობა არ შეუძლიან მას, ვინც მარტო თავის თავს მგობარა.

რა უკერტი

ქოჩისკონდენიანი

ბათუმი, 7 მარტს. დიდს ხნის მლოდინის შემდეგ, როგორც იყო, ძლიერ ეღიზიანათ ბათუმელებს, ის სანატრულ ამბის გაგონება, რომ უკვე მოახლოვდა უბრალო განკითხვისა და მე მოვასახეებთ ქალაქის ავითომარტველობის წევრთა და ხმოსანთა არჩევნების შესახებ. 3 მარტს ბათუმის საქალაქო გამგებამ აუწყა ბათუმელებს ამორჩევლობა სია და სია, რომ ახალი არჩევანები უნდა მოხდეს 11 ივნისს 1892 წ. უმაღლესად და მტკიცებულ „სამოქალაქო დებულებას“ თანხმად, რომლის ძალითაც ბათუმი ცნობილ იქნა არა უმცირეს სამხარო ქალაქად. იმა გზა-ბათუმელებს ამორჩევლობის სია და სია, რომ ახალი არჩევანები უნდა მოხდეს 11 ივნისს 1892 წ. უმაღლესად და მტკიცებულ „სამოქალაქო დებულებას“ თანხმად, რომლის ძალითაც ბათუმი ცნობილ იქნა არა უმცირეს სამხარო ქალაქად. იმა გზა-ბათუმელებს ამორჩევლობის სია და სია, რომ ახალი არჩევანები უნდა მოხდეს 11 ივნისს 1892 წ. უმაღლესად და მტკიცებულ „სამოქალაქო დებულებას“ თანხმად, რომლის ძალითაც ბათუმი ცნობილ იქნა არა უმცირეს სამხარო ქალაქად.

თვის განმავლობაში მინც ვაჭრობა აქვთ ბათუმში. თუმცა გამგებამ რამდენსამე დღით ადრე აუწყა ბათუმელებს, არჩევანების მოახლოვება და სახოვდა, იზარუნეთ, რომ არამ დაბარკოლის თქვენი საარჩევნო უფლებათა, მინც ჯერ-ჯერობით გამოცხადებულ სია არაა იმისა, რომ მხოლოდ 207 ამომრჩევლის ექნება ხმა; ხოლო თუ მხედველობაში მივიღებთ, რომ გამგებობას შოგიერობის უფლებათა მოკლებულნი აღიწინავენ სიაში, მაშინ ეს უმისოდღე მცირე რიცხვი ამომრჩევლთა, უფრო უმცირედღე. სის გამოცხადების შემდეგ ისეთი ალიკაბით ჩამოვარდა ბათუმელებში, რომ ქუქსაგით გისმა ყველა უბან-ის ეს ამბავი და დღე-ღამეობით მთლად ბათუმელების სიათაბარკო და საფურცბელი მხოლოდ მომავალი არჩევანები-და. ყველანი ერთმანეთს აფლანკებენ, აიცილონ თავიდან და მარკოლებული მიზნებში და ხმის უფლება მოიპოვონ; ამის გამო ჰფეკრაბენ, რომ არჩევანების წარს 500 კაცზე მეტი კენჭოსანი უნდა დგება თავითი მომავალი წარმომადგენელთა ამოსარჩევად.

ნეს და იგეგმ თვით-მმართველობის ღირსება, ხოლო რაკი დღემდე ვერ გამართულს მათმა ამორჩევლებმა ღირსებულად ხალხის ნდობა, ამიტომ იმ სასაყვედუროდ, თავიანთი უკმაყოფილება საზოგადო სიხარულით გამოჰატეს... პირველი და უმთავრესი საყვედური ბათუმელებსა თავიანთ წარმომადგენელთა მიმართ იმან გამოიწვია, რომ ძველმა საბჭომ და მტკიცა თან-გეგმას უღიანობა, უკლიდინარობა და უფარ-რობა იმისთანა საქმეში, რომელიც ცხოვრების უმთავრესი წყარო და რამდენი ბათუმის მამულენა შეუტება. ხმოსანები არა თუ ამ საქმის გამოკვლევის ცდაში იყვნენ, არამედ უფრო აწყწულ-დაწყწული უნდა გადასცენ მომავალ საბჭოს. ამბობენ და სრულიად სამართლიანად, რომ იმ განკარგულებით, რომელიც მოხდა 1884 წელს, ჩვენი ქობენბრევი უფლებანი, არა თუ დამარჯვრული, არამედ დამარბულ იქნა, რომ ჩვენს მამულებს ვერც გავყალიბ, ვერც დამარჯვრებ და ვერც ისე მოვიხმარო, როგორც საკუთრებასაო, რადგანაც აღნიშნულის განკარგულებით ჩვენი ქობენბრევი უფლება შეზღუდულ იქნა და დღემდე ამისთანა მძიმე საქმე საქმედ დარჩა და ქალაქის თვით-მმართველობის წარმომადგენელთა უფერი იღონეს ამ უმარჯულესობის დამტკიცებ სენის თავიდან ასაცდენად.

უცხოეთი
იწმინსი. როგორც დებუმიდგანაც ვიცით, 24 თებერვას ვარეშე საქმეთა სამინისტროს საღამოში ღობულ წევრთა მიტინგი იყო გამართული, რომელზედაც როზენბერი დიდი სიტყვა წარმოსთქვა ახალის კაბინეტის საპოლიტიკო პროგრამის შესახებ. ამ მიტინგს სამინისტროს წარმომადგენელთა და საზოგადოებათა პალატის უფრო ლიბერალ წევრთა გარდა, დავსწრენ ბევრნი რადიკალ-დასისანი და ლიბერალ ჰენები, ირლანდიის დასის წარმომადგენელთაგან სულ არავინ იყო თითქმის. მთავარი-მინისტრი სწორედ უშუაღის სია მივიდა და მამინდე დიწყო თან-ისი სიტყვა, რომელსაც ყველა იქ მყოფნი დიდს აღტაცებით მიეგებოდნენ. უბრალო კვირი გვიდღა მას წამდებ, სთქვა როზენბერი: რაც უფრო სული სესისა და იკეტა და ამ ერთის კვირის განმავლობაში ბევრი რამ შეიცვალა. როდესაც საზოგადოებათა პალატის სხდომა ჰქონდა უკანასკნელად, მთავარი ადგილი ეკიზა პირველს მინისტრს (ტაშას სმა ასმის). როდესაც თქვენ, — ვერ ვიყვი: ჩვენ — მეთქვ, — დამარბუნდით პალატაში, ის დიდებული და გულის ამარჯობელი კაცი, რომელიც ავითოლოზობდა არა თუ მინისტრის თანამდებობას, არამედ მთელს სეზოგადობათა პალატას-კი, იქ დიარდა მიხედვით: „ მოისწვია რა შემდეგ, რომ მე იმის მოადგენლობა მხედ წილად და არა მავიერობა, როზენბერი განაცხადა: სიმართლითა არამესთქვით, ახალს კაბინეტს არა აქვს სათქმელი თავისის პოლიტიკის შესახებ, რადგან იმისი პოლიტიკა განკარბობა იმისა, რა პოლიტიკასაც ვალდებობის სამინისტრო იდგა. ჩვენ იქვე ვდგევართ სიდაც წინად ვიქეთი (ხსენარბავი ტაშას გემს გასმის). ამ ერთის კვირის განმავლობაში ჩვენი წარმომადგენელი დავკარგეთ, მაგრამ დანარჩენი თექვსმეტი მისი ამხანაგი ისევე დარჩნენ და ყველამ პირადად დასალი, ამ პოლიტიკას არ უმტყუნონ, რომელიც ვალდებობისა ჰქონდა.

ამ წმინდანების ღირსნი არ ვიქნებით, ვიღერ არ გაიწინათეს უფლებათ თვის სასამედ ავსტრიელისებთან და ან ამისათვის არ დავიბორობო!.. განსხოვდეთ ესა და მუდამ თვალწინ გქონდეთ ამითი მავალითი!.. ისეთის გრძობითი წარმოთქვა ეს სიტყვები და ისეთი მდიდარული მტყუყვებდა ჰქონდა სარდლის სახეს, რომ ყველა აღტაცებაში მოგვეყვანა იმისმა გმირულმა შეხედულებამ და ტკიბილის გრძობითი გავგებობა. ცოტა დაივისენეთ, რათა დაღალული ძალა მოგვეკრიფა და შემდეგ კვლავ გავსწიეთ. სარდალი წინ მიგვიძლიდა და დარჩებებს გვადგებდა, თუ როგორ დავცემოდით პატარა ქალაქს. — იგერ, იქ არის საავადმყოფო და ჩვენი მდროშეც იქ ყულობათა. ცული ბოლო მოელის საბარლოს, თუ არ დავიხსენით. ავსტრიელები ჯერ არ მოარჩენენ, მეც გამოკითხვით გავწავლობენ და ბოლოს მოპაკევენ. ჩვენ რომ ჩავვივარდეს ვინმე იმავანნი ხელში — ხომ ისე არ მოვეპყრობით!.. მზე ჩასვსენია. უკანასკნელი სიბები,

ბუნდალ ანათება მთის მწვერვალებს. დიდს მანათობელი თითქოს ამობდა: „საზარელი ღამე იქნება ეს ღამე!.. ბევრი გახდება სიკვდილის მსხვერპლი.“ (3 თან და თან სათელდებოდა. აი ღამემაც გვისწრა, მაგრამ მინც სულ წინ მივიდობით, თითქოს გზას დასასრული არა ჰქონდა. სარდალი რაკ და ათი კაცი დაავწინა, რომ უახრჩობისათვის ცეცხლი მოეკიდებინათ, ჩვენ-კი, დანარჩენნი, საავადმყოფოს დავცემოდით. — მილოც, — მიმამოხია სარდალმა შენ უნდა წაახსა ეს ხალხი, მხოლოდ ის-კი, რომ მტერმა არ შეგიტყოს სამლოცებმა, თორემ ყველაფერი დაღუპულია და მთელი ჩვენი შრომა უქმად ჩაივლის!.. — არჩენიდა ბრძანდებოლით, სარდალიმ უკვასხეულ ეს პირველი შემთხვევა არ არის ჩემთვის. — ღმერთი იყოს თქვენი შემწე, იმისმა მალამა გათარკეყოს თქვენი ძალა ღონე! — არ ვუვლია სულ ნახევარს საათს, იმით იმსხვრბლეს. დავრჩით უმწერი, უწუგეზოდა ახლა ჩვენ გა მოვსურდობოდნ და ბრძოლის ველზედ!

ეს სიტყვები ქალებმა დამშვიდებით და გადაჭრით წარმოსთქვეს. მე გაუტებ იმით და სარდალთან შევეყვანე. სარდალმა ყველანი ერთად მივყვანა, გამოგვიტოხა — ხომ სიბეჭო არაფერი შეგინწენიათო და გვიბანა, ხვალვე ავიყარნეთ აქედამაო. მეორე დღეს, საღლის შემდეგ — შევეუდღესტ გზას. მდროშეს დღებო თან გამოგვეყენენ. უმტკროსმა და აი-ილი დროშა და გატაცებით წარმოსთქვა: ჩემი მხა ისე მოკვდა, რომ ეს წმინდა დროშა ხელიდან არ გაუშვია, მეც ან გადაუხდი მძის ვეკლდებს სამადიერებს, ან მძისათი პატრონურად დაღიერეს სულს!.. ამ სიტყვებით აღტაცებული სარდალი მოგვიბრუნდა და ვთხოვრბა: — ღმერთს რომ ენება და სერბიბის ყველა ქალები ისეთივე მხენ და მამცნი ყოფილიყვნენ, როგორც ეს დანი-მაშინ ჩვენს სამშობლოში არც ერთი ავსტრიელი დიარ იქნებოდა!

რულ ცხოვრებას ჩვენთან ერთად იზიარებდნენ. უმტკროსი და ძალიან შემოყვარდა და ვადაწყვეტი იმის გათავისათანაწევ და ბუნისი განთავისუფლების შემდეგ — ცოლად შემერთო ეს ქალი, მაგრამ დღებრთმა და ჩემმა ბედმა სულ სხვა ნიარდა იწვია. ერთს ბრძოლაში მძიმედ დამჭრეს და ამის გამო სარდალმა შეგ-მთებში გაგზავნა. იქ შვიდი თვე დავარჩი სააქიმოდ და ამ ხანში-კი ბევრმა წყალობა ჩაიარა, ბევრი ცვლილება მოხდა ჩემს სწწობლოში. შეგბრბლებელმა სიკვდილმა წამართვა გმირი საცოლე, მტრის დაუნდობლობა ტყვენი გაუხვრბრა იმის მამაკი ვული; ესევე დამებრთა იმის დასაც. ჩვენი ძალაც თანდა-თან სუსტდებოდა, უსლურდებოდა, შევლოცა არისოდან სინად. დღებრთმა ჰკითხოს სამავიერო ჩვენს ძმებს — სლავებს. გამარჯვების იმედ აღარ გქონდა. დარჩენა-კი ჩემს საყვარელს, მაგრამ უბედურის სამშობლოში, ან შეგებების უწმინდრის ხელით ჩამოღრჩობა — არ ვიკსრტ. ამისათვის ბევრმა ვარჩიეთ სხვა-და-სხვა ადგილებში

და და რომელიც 1893 წლის სევეს სიტყვაში იყო გამოთქმული. ამ პროგრამაში თორმეტადღე შესანიშნავი საკანონ-მდებლო ღონისძიებაა და ამათგან, ჩემის აზრით, ჩვენ მხოლოდ ორის განხორციელებას შევიძლებთ სასებებთან და უნაკლებად ეს ღონისძიებანია უწინდლებერ პროგრამა ლიბერალ დასის პოლიტიკისა და არც ვადასტვება ეს დასი ამ პოლიტიკას. გმირნი შემოძლიანი იმთა მავიერ კი, რომელნიც ეხლა ჩემთან ერთად ჰმსახურებენ, განვაცხადო, რომ ჩვენ უმტკიცად არა გავტებ არც ერთი ღონისძიება ღალატობისა უარყოთ (ტაშას სმა გასმის). შემდეგ როზენბერი ღანარაკი დიწყო და ვალდებობის პროგრამის ორს ღონისძიებაზე, იმის შესახებ, რომ ეკვლესია და სახელმწიფო დალაქ-ცალკეებულნი იქნენ ვალისში ირლანდიის თვით-მმართველობის გამო. „რაც შეეხება სახელმწიფო ეკვლესიის მოსპობას ვალისში, მეც თქვენებრ ვეკი არა მაქვს, რომ მთავრობა ახლო შემოსოს“ მიმეღო თავისი უყურადღებამ და სანგანს მაიქვეს (ტაშას სმა გასმის). ეს საგანი წინ უნდა წამოვიყვანოთ, რამდენადაც იქ ჩვენზედ არის დამოკლებული, მისდა საკეთილად გადასაწყვეტად. ხოლო არის სხვა საგნებიც, ღირსნი იმად, რომ ჩვენი უყურადღებო დღანბა მიხილოს. ამ სჯეუნებს ერთი საზოგადო სახელი „ირლანდიის საქმე“ უწოდება. ამ საქმეზე ვერ ვვლადობთ, რადგან პატრონებთან და პოლიტიკოთ იმისთანა.

ლონდონში ამ ყამად ხმა დადის, რომ ღორდი როზენბერი ირთავსო აღბანის ჰერკოვის ჰერგის, რომელიც ჰყავდა დღდოვლის ვიქტორისა აწ ვარდაცკლებულს ვაფიშვილს. ამის შესახებ ი. თ. კატერევი 1 მარტს თავისი პირველი ღმტკი წყითობს საზოგადოერო უზუნის დარბაზში. შემდეგ ღმტკიცებსაც თავისს გაფანტვა და ყველას ვაცნობთ ის შევიწროებული, ადამიანის დამამკრებელი მდომარეობა, რომელშიაც ავსტრიამ სერბა ჩაგდო. ყველამ ვიშოვნეთ თავ-შესაფარი, ზოგი შორეულმა ამერიკამ შეთვისა და შეივრებდა და ზოგნი — მახლოებულმა რუსეთმა; მხოლოდ ერთადერთმა სარდალმა არ მიშპაა ჩვენს მავალითს, დარჩა დატანჯულს სამშობლოში და შეუწყვეტლივ ებრძოდა საყვარლის მამულის მტერს. მაგრამ პატრონსნა — ავსტრიამ ძვირად დაფასა სარდლის თავი და იგი, უსინდისოდ გაცემული, შეიპყრეს და ახვებრტეს. ოპ, როდის იქნება, ძვირფასო მშობლოც — კვლავ წელში გასწორდვ და ბალა იილო შენი ამ-კი თავი! როდის დაჭრავს ის ნეტარი წამი, რომ უკუ ევლო და შემუსრო მტრის ვან-მოკიდებული პირკილი და განთავისუფლებულმა — ტკილიად ამოისუნთქო!..

